Landesarchiv **Sachsen-Anhalt**
archivgut **online**

Signatur: Z 8, Nr. 35

Titel: Luther an Spalatin
betrifft unter anderem: - Luthers Aufenthalt in Dresden, besonders der Disput mit Emser
- Bischof von Meißen
- Vorbereitung einer Form der Beichte

Laufzeit: [14. Januar 1519]

Digitalisat: Z_8__Nr_35__0000.pdf
20.05.2024 17:35:01

© Landesarchiv Sachsen-Anhalt

Digitalisate von Archivgut, die das Landesarchiv Sachsen-Anhalt in seinem Internetangebot veröffentlicht, sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen unter den Bedingungen der 'Creative Commons Namensnennung - Keine Bearbeitung 3.0 Deutschland Lizenz' [1] kostenfrei weiterverwendet werden. Dabei ist die Herkunft und die Signatur des Archivguts zu nennen.

[1] http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/de/

Landesarchiv Sachsen-Anhalt

Z 8, Nr. 35

[Z_8__Nr_35__0001.[tif|jpg]]

Digitalisat: Z_8__Nr_35__0001
20.05.2024 17:35:01

1

Episcopo Misnensi quod acciderit satis miror. Nisi illud fieri verum pateat
in ipso: Honores mutant mores. Et vulgo adiecto: sed raro in meliores.
Nec vidi unquam hominem nisi quod antea Vuarrerio nostro amicissimum esse fuisse
scio. Sed non mireris, mi Spalatine, de me multa dici. Hec sunt que
gaudens audio: Nisi maledicerer, non crederem ex deo esse, que tracto.
Christus in signum contradictionis poni oportet, et in ruinam multorum, non gentium
sed Israel et electorum, congregationumque virorum, ut Ps. 77. dicit: Et occidit
pingues (videlicet magnates et optimates) eorum, et electos Israel impedivit.
Hec vero sunt opera Dei: occidere et impedire, non feces Israel (sic psalterium
enim ait), sed capita conquassare et reges et pharaones, ut ostendat virtutem
suam. Scrupulositatem illam, qua me in τὸ ἀνάθεμα lapsurum
arbitratur, contemno et scio. Nam adeo non metuo decreta ista, traditiones
hominum (quas illi plus timent, deum ut sine fine colunt), ut mihi conscius
etiam bellum aliquod suscipiendum confidam. Non lapsurus nec nocet
ira persecutorum, quam tuetur misericordia Christi. Unam divinam iram
formido: hec summa et sola sit trepidandi causa.

Miror Sylvestrum magnum non fuisse tibi redditum a priore Grymmensi,
cum tamen litere mee illis coniuncte pervenerint. Addidi et Dialogum Luciani
nuper a Mosellano transpositum in latinum, ut lecto sit eo, reciperem
tum magis. Ceterum addita fuerat fortassis aliqua literarum alicunde
allatarum, nisi ipso assumpta, poteris ex Grymma sciscitari, si recte acceperit.
De hebreo nostro alias. Opus bonum, quod pro anime defuncti in
Beata futurum fuerat, obsecro non nimis constringat animum illum: nec disputet
cum nam pertinet. Certum est quod omne opus bonum primo factori ipsi prodest,
et tanto magis, quo pluribus fuerat impensum. Non enim spiritualia bona sic
temporalia donantur. In his fit dator pauperior, in illis autem ditior. Quo
plus erogatur spiritus, eo augescit magis; quo plus erogatur terre, eo decrescit
magis. Itaque non frustra fit opus, etiam si anima eo non egeat. Omnia enim bona
sunt communia. Nec est ullum opus bonum, quod non primo intendit contra voluntatem
et dei voluntatem, hoc est, quod pro hac vel ista anima fit operandum, sed si deus
velit illi id prodesse, sin autem, alteri: ante omnia enim factum totius ecclesie. Hanc
intentionem spiritus vivat, affectus ille carnis: pro pro una tamen anima velut ex
lignis excisas operi solent. Non enim operi dei applicare et prescribere
religionem aliis. Mitto tibi literas D. Sigismundi de Ebrwa, ut mox pro te
respondeas, quas ei reddemus. Vale. Formam confessionis meditor.
Vigilia Quarta decima Januarii 1518

Martinus Eleutherius

Sylvestro nostro non videtur respondendum, quia convenit inter nos. Est praeterea
aliquis Sylvester ex observantiis viris, qui tantus insaniens in hereticos hystrat ad
provocandum me adversus eum.

1518

Vc 20 Bl 35
WA 1,135
Br 1,135
© Landesarchiv Sachsen-Anhalt 20.05.2024 17:35:01 (1386x2499)

Digitalisat: Z_8__Nr_35__0002
20.05.2024 17:35:02

Jhus

Salutem. Quae me in Dresden aliquot astruunt reiecisse in Convivio,
mi Spalatine, non mireris, dixerunt & alia iam diu, quaerunt quibus me
libuerat. Fui sane a Hieronymo Emser una cum Joh. Lango
nostro & priore Dresden nostro, per vim coactus magis quam invitatus ad coenam
compotationemve. Hic ubi inter amicos me esse arbitrarer, mox intellexi
inter medias me insidias coniectum. Erat unus Lipsensis Magistellus
Thomistellus, sibi mire visus omnia nosse, is, ut erat plenus in me
odio, primum amice excepit, tandem suborta disputatione in me acriter &
clamose invectus est. Interim foris stabat, me inscio, frater terminarius
auscultans omnia, qui (postea id audivi) mire se tortum fuisse iactavit
& aegre sese continuisse, ne prodiret & in faciem meam spueret ac omnibus
modis foederet: adeo cruciaverat eum, quod Thomas Magistrellus illi confutatorem
se esse. Vir ille, qui ubique iactat usque hodie, me adeo fuisse confutatum,
ut nec latinum verbum nec vernaculum respondere potuerim. Nam quia
mixtim (ut fit) vernacula lingua digladiabamur, ei fecerunt pronunciavit
me nescire latinum verbum. Ceterum disputatio erat super Aristotele & Thoma
magis, ostendi ego nec Thomam nec omnes simul Thomistas vel unum in Aristotele
intellexisse capitulum. In fine, cum gloriosus ille esset, petii, ut conflatis
omnibus viribus Thomisticae eruditionis definiret mihi, quidnam esset
implere mandata dei. Ecce inquit, nullus est Thomista qui id sciat. Hic
homo ex vino: adhuc memor urbanitatis suae exclamavit: Da pastum
(hoc enim vocatur pretium lectionarii.) Quid enim aliud responderet qui
aliud nesciret? Hoc insulso responso in risum soluti digressi sumus.

Postea mihi prior Dresden scripsit, quod me diffamaverint & in principis aula
me foedaverint ut indoctum, superbum ac nescio quid nobis. Item quod
sermonem, quem in castro feceram, in opinionem (per malitiam) faciem verterunt,
addideruntque historiam de tribus quibusdam virginibus Theologissimas.
Has tres postea in Aula principis a me notatas garriunt. Breviter
genimina viperarum expertus sum, qui & omnia vellent & nihil possunt,
gloriae suae detractum putantes, si quid in me comprehensum relinquerent.
Ego istos larvas toties respexi, ut quiescerent, sinerent & mihi mea
cum & Iudam vivere. Quod Hieronymus Emser tuum excusare sese conatur
idem & Lipsi nonnullus me accedens iuravit nullis insidiis se cum
me machinatum. Ego sic et habeo. Contempsisti, me dixi, tamen nihil facio
si sunt docti adeo. Sunt Typi & Caesarei, edunt aliquid & ostentant gloriae
magnificentiae eruditionis suae. Sermo erat de festo Jacobi minore
cum tunc erat dies festus, super Evangelio Nescitis quid petatis, ubi stulta
vota hominum deo supplicantium taxavi, & quid Christiano petendo esset docui